

Sygn. akt III AUa 589/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SA Urszula Iwanowska SA Barbara Białecka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2016 r. w Szczecinie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 maja 2015 r. sygn. akt VI U 131/15

oddala apelację.

SSA Barbara Białecka SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska

Sygn. akt III AUa 589/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 grudnia 2014 r., po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonego J. K. z 31 grudnia 2012 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu ponownego przeliczenia emerytury z uwzględnieniem wynagrodzenia za rok 2012.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony, który domagał się ponownego przeliczenia emerytury zgodnie ze złożonym wnioskiem.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wskazując że zaskarżoną decyzją, która następnie została zmieniona decyzją z 15 stycznia 2015 r., odmówiono ubezpieczonemu przeliczenia emerytury z uwagi na to, że zasada uwzględnienia wynagrodzenia uzyskanego po przyznaniu emerytury nie mogła mieć zastosowania w

przypadku emerytury tzw. mieszanej, zastosowanie mogą mieć tylko zarobki uzyskane w latach poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury, wniosek taki ubezpieczony złożył 31 grudnia 2012 r.

Wyrokiem z 13 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd I instancji wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny i rozważania prawne.

Ubezpieczony J. K. urodził się (...), w stosunku pracy pozostawał do 30 grudnia 2012 r. Decyzją z 18 stycznia 2013 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu emeryturę od 31 grudnia 2012 r. Wysokość emerytury obliczona na podstawie art. 53 ustawy o emeryturach i rentach wyniosła 2457,58 zł, przy przyjęciu wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z lat kalendarzowych od 1979 do 2011, dla wyliczenia emerytury przyjęto wskaźnik 112,12 %, który został pomnożony przez kwotę bazową 2974,69 zł. Emerytura obliczona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej wyniosła 2513,02 zł. W konsekwencji, na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej, organ rentowy ustalił wysokość emerytury ubezpieczonego na kwotę 2493,61 zł. Wyplata tak ustalonej emerytury została zawieszona, bowiem była dla ubezpieczonego świadczeniem mniej korzystnym. W dniu 18 stycznia 2013 r. organ rentowy wydał także decyzję, mocą której przyznał ubezpieczonemu emeryturę w oparciu o art. 26 ustawy emerytalnej, w kwocie 2513,02 zł.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji wynika także, że 4 grudnia 2014 r. ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o przeliczenie emerytury, w uwzględnieniu wynagrodzenia osiągniętego w 2012 r. Do wniosku dołączył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 19 kwietnia 2013 r za lata 2008 – 2012. Decyzją z 15 stycznia 2015 r. organ rentowy przeliczył ubezpieczonemu emeryturę od 1 grudnia 2014 r. i ustalił jej wysokość na kwotę 2670,24 zł, zmieniając jednocześnie decyzję z 10 grudnia 2014 r., na podstawie której odmówiono ubezpieczonemu przeliczenia emerytury.

Sąd Okręgowy, na podstawie przepisów art. 24, art. 183 ust. 4, art. 53 ust. 1, art. 15 ust. 1 oraz art. 108 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uznał odwołanie ubezpieczonego na niezasadne.

Sąd I instancji wskazał, że stan faktyczny w sprawie pozostawał bezsporny. Kwestia prawna, jaka wyłoniła się w sprawie była przedmiotem badania w postępowaniach sądowych. Sąd Okręgowy przytoczył pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 25 września 2012 r., III AUa 24/12, w którym Sąd ten wskazał między innymi, że w zależności od wieku ubezpieczonego system dzieli ubezpieczonych na urodzonych przed 1 stycznia 1949 r, oraz urodzonych po tej dacie, wprowadzając szczególne regulacje dotyczące ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r a przed 1 stycznia 1969 r. Ustawa przewiduje możliwość skorzystania z tych regulacji dla osób, które spełnią określone warunki do przyznania emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Zasady dotyczące ustalania wysokości emerytury dla tych osób zostały określone w Rozdziale 4 Działu II ustawy emerytalnej, pozostałym ubezpieczonym wysokość emerytury ustalana jest na podstawie przepisów art. 25 – 26 ustawy.

Sąd Okręgowy powołał także pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 18 lipca 2007, zgodnie z którym emerytura dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. (Dział II Rozdział 1 ustawy) obliczana jest na nowych zasadach, tj. zasadach wynikających z przepisów art. 25-26 ustawy. Podstawę jej obliczenia stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. Ostatecznie emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z zastrzeżeniem art. 183 ustawy, mającym zastosowanie do wniosków zgłaszanych w latach 2009-2013.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że ubezpieczony domagał się przeliczenia emerytury z uwzględnieniem wynagrodzenia za 2012 r. W zakresie przeliczenia emerytury, art. 183 ust. 6 odsyła do art. 108 ustawy emerytalnej. Przepis ten jednak, jak wskazał Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z 26 czerwca 2014 r. (III AUa 1043/13) nie ma zastosowania w niniejszej sprawie bowiem nie dotyczy on uwzględnienia okresów ubezpieczenia przed nabyciem

prawa do świadczenia. W związku z powyższym, w ocenie Sądu Okręgowego, nie ma podstaw do uwzględnienia wniosku ubezpieczonego, gdyż zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, bierze się pod uwagę lata poprzedzające rok, w którym założono wniosek o świadczenie.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się ubezpieczony, który domagał się uchylenia wyroku i zaskarżonej decyzji w części zaskarżonej apelacją oraz przeliczenia i wyrównania emerytury za okres od dnia jego przyznania z uwzględnieniem wynagrodzenia za 2012 rok.

W uzasadnieniu ubezpieczony podkreślił, że nie kwestionuje w większości okoliczności faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji. W ocenie ubezpieczonego powołane przez Sąd Okręgowy przepisy prawa nie dotyczą istoty niniejszej sprawy. Przywołany jako uzasadnienie odwołania wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie dotyczył innego stanu faktycznego. Ubezpieczony zaznaczył, że domaga się przeliczenia emerytury na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej przez przyjęcie wynagrodzeń z 2012 r. Złożony wniosek o przeliczenie emerytury nie dotyczył przeliczenia w trybie art. 108 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., kończących wiek uprawniający do emerytury w latach 2009-2014, przewidziana jest emerytura w wysokości ustalonej na tzw. mieszanych zasadach, a więc częściowo po staremu i częściowo po nowemu, w odpowiednich proporcjach zmieniających się co roku na korzyść nowych regul. Zasady te, przewidziane w art. 183 ustawy emerytalnej, nie dotyczą jednak ubezpieczonych, którzy pobrali (choćby nawet za jeden miesiąc) wypłatę wcześniejszej emerytury, przyznanej na podstawie art. 46 lub 50 ustawy emerytalnej. Ponadto emerytura mieszana przewidziana jest dla osób, które nie były członkami otwartego funduszu emerytalnego albo złożyły, za pośrednictwem ZUS, wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Bez wątpienia przypadająca na dzień 31 grudnia 2012 r. data złożenia przez ubezpieczonego wniosku o przyznanie świadczenia emerytalnego powoduje, że sposób ustalenia wysokości emerytury ustalany jest z uwzględnieniem art. 183 ustawy emerytalnej, a więc taka metoda ustalania emerytury ma charakter mieszany. Zgodnie z art. 183 ust. 5 analizowanej ustawy, emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2012, wynosi:

- 1) 35% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz
- 2) 65% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 analizowanej ustawy emerytura wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz
- 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,
- 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych

- z uwzględnieniem art. 55.

Z kolei przepis art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach stanowi, że podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Natomiast zgodnie z art. 15 ust. 6 analizowanej ustawy na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w

sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Rację ma ubezpieczony, że art. 108 ustawy emerytalnej nie znajduje zastosowania w rozpoznawanym przypadku, co jednak nie przesądza o wadliwości wydanego rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy prawidłowo bowiem wskazał, że przy przeliczaniu wysokości emerytury, w przypadku ubezpieczonego pod uwagę należało brać jedynie lata, które poprzedzały rok, w którym złożono wniosek o przyznanie świadczenia. Ubezpieczony domagał się przeliczenia emerytury w części świadczenia obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej, z uwzględnieniem wynagrodzenia za 2012 r.

Data przyznania prawa do emerytury, wbrew twierdzeniom ubezpieczonego, jest istotna. Determinuje ona dopuszczalność określonej metody przeliczenia tego świadczenia. Żądanie ubezpieczonego w zakresie, w jakim domagał się przeliczenia części emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej, jednak nie mogło być uwzględnione, na co słusznie wskazał organ rentowy, ponieważ wniosek o emeryturę, a następnie prawo do tego świadczenia dotyczą grudnia 2012 r. Przy mieszanym systemie ustalania wysokości emerytury ubezpieczonej, o którym stanowi przepis przejściowy art. 183 ust. 4 powoływanej ustawy, poprzez odwołanie do art. 53 ust. 1 należy stosować przepisy ustawy emerytalnej regulujące ustalanie podstawy wymiaru emerytury tj. przepisy ogólnie działu I, rozdziału IV ustawy.

Ubezpieczonemu została obliczona emerytura zgodnie z art. 183 ustawy emerytalnej. Tak ustalona wysokość emerytury była dla ubezpieczonego mniej korzystna, a więc jej wypłata została zawieszona. Ubezpieczonemu wypłacano emeryturę ustaloną na podstawie art. 26 w kwocie 2513,02 zł brutto. Decyzją z 10 grudnia 2014 r. odmówiono ubezpieczonemu przeliczenia świadczenia. W decyzji zmieniającej z 15 stycznia 2015 r. organ rentowy zmienił decyzję z 10 grudnia 2014 w punkcie dotyczącym podstawy prawnej i trafnie wskazał, że zasada uwzględnienia wynagrodzenia uzyskanego po przyznaniu emerytury wymieniona w art. 111 ustawy emerytalnej nie ma zastosowania w przypadku przeliczania emerytury mieszanej w części obliczonej według art. 53, bowiem do przeliczenia tej emerytury mogą być przyjęte zarobki uzyskane wyłącznie w latach poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury. Aby istniała możliwość uwzględnienia wynagrodzenia z roku 2012 r., ubezpieczony musiałby złożyć wniosek o emeryturę najwcześniej w styczniu 2013 r.

Ubezpieczony wskazywał, że złożenie wniosku o przyznanie emerytury na koniec grudnia 2012 r. stawia go w gorszej sytuacji niż osoby, które wniosek taki złożyły już po upływie 2012 r. i takim osobom uwzględniono do wymiaru świadczenia wynagrodzenie za rok 2012 r. Oczywiście w ocenie ubezpieczonego taka sytuacja jest dla niego krzywdząca, jednakże przepisy prawa ubezpieczeń społecznych muszą być interpretowane ściśle i nie podlegają rozszerzającej wykładni. Brak jest również podstaw do stosowania zasad współżycia społecznego. W związku z czym, złożenie wniosku o emeryturę w dniu 31 grudnia 2012 r. uniemożliwia uwzględnienie przy przeliczaniu części świadczenia obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej, wynagrodzenia za okres wskazywany przez J. K.. Jak już wcześniej wskazywano, art. 15 dopuszcza możliwość uwzględnienia w podstawie wymiaru składek jedynie lat poprzedzających rok złożenia wniosku o emeryturę, a więc w przypadku ubezpieczonego są to lata przypadające do 2011 r. Nie istniała więc w tej sytuacji w ogóle prawna możliwość uwzględnienia przy wyliczaniu świadczenia zarobków ubezpieczonego z roku 2012.

Jednocześnie ubezpieczony wskazywał, że w niniejszej sprawie powoływanie się przez Sąd Okręgowy na wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 24 czerwca 2014 r., III AUa 1043/13 nie może mieć zastosowania, gdyż wydany został w oparciu o odmienny stan faktyczny. Sąd Odwoławczy rozpoznający niniejszy spór podziela w całości pogląd Sądu Apelacyjnego, w zakresie, który dotyczy możliwości przeliczenia części emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Apelacyjny przy rozpoznawaniu sprawy III AUa 1043/13 również odnosił się do kwestii możliwości uwzględnienia do podstawy wymiaru świadczenia wynagrodzenia z roku, w którym złożony został wniosek o przyznanie świadczenia emerytalnego. Sąd orzekający w sprawie wskazał, powołując się na przepis

art. 15 ustawy emerytalnej, że aby istniała możliwość uwzględnienia wynagrodzenia z roku 2012, osoba ubezpieczona musiałaby złożyć wniosek o emeryturę najwcześniej w styczniu 2013 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powołane powyżej regulacje uniemożliwiają ponowne ustalenie części emerytury obliczonej w oparciu o wspomniany art. 53 ustawy emerytalnej przy zastosowaniu reguł przewidzianych w art. 111 ustawy emerytalnej, inaczej mówiąc do przeliczenia emerytury mieszanej przyjmowane mogą być tylko zarobki uzyskane wyłącznie w latach poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury.

Reasumując, organ rentowy prawidłowo zastosował przy obliczaniu wysokości emerytury na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne za lata przypadające przez rokiem, w którym złożono wniosek o emeryturę, a więc za lata do roku 2011 włącznie.

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego.

SSA Barbara Białecka SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska